

ศิลปะ สร้างสุข

ศิลปะสร้างสุข วัฒนธรรมสามสายใย กุฏิปัญญาไทยยั่งยืน

ฉบับที่ 42 เดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2561

www.artculture4health.com

Spark U อีสานบ้านเฮา

10

เสียงแผ่นดิน ไชย (Earth tone)... ไชย 4

11

ฟ้าใสโมเดล
สร้างพลังความสุข
ผ่านเสียงเพลง
เมื่อเด็กไทยห่างไกลยาเสพติด

15

“นอกสาบตา”

18

เมื่อวานนี้
ที่เรายังอยู่

20

ศิลปะสร้างสุข
วัฒนธรรมสามสายใย
กุฏิปัญญาไทยยั่งยืน

เปิดบ้าน... ศิลปะสร้างสุข

“... งานด้านศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างชีวิตความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุ ทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยได้สืบไป ...”

พระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2513

สวัสดิ์ศรีภักดี เครือข่ายแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. จากพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังกล่าวนั้นเองที่เป็นเหตุผลว่าทำไมเราต้องหนุนเสริมและทำงานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมมาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง ทั้งยังมีการมุ่งสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสร้างเสริมสุขภาพทั้งในระดับปัจเจก ระดับชุมชน ระดับสังคม โดยพัฒนาเครือข่ายเยาวชน เครือข่ายศิลปิน เครือข่ายผู้นำชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตมาจนถึงทุกวันนี้

การเกิดขึ้นของ “เครือข่ายชุมชน สามดี วิถีสุข” ของการทำงานเชิงรุกในกลุ่มแผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา สำนักสร้างเสริมวิถีชีวิตสุขภาวะ(สำนัก5) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ระบบสื่อเพื่อสุขภาวะที่จะเอื้อให้ประชาชนมีขีดความสามารถในการเข้าถึงวิถีพัฒนาและเรียนรู้เพื่อสร้างสุขภาวะ โดยแนวคิดและเครื่องมือตัวชี้วัด “ชุมชน สามดี วิถีสุข” รองรับความต้องการการสื่อสารและวิถีชีวิตที่แตกต่างหลากหลายของคนทุกกลุ่ม ทุกชุมชน ครอบคลุมทั้ง 3 วัย คือ วัยเด็ก และเยาวชน วัยทำงานและผู้สูงอายุ

คนทั้งสามวัยนี้สามารถที่จะสื่อสารกันเองได้เป็นอย่างดี มีโอกาสในการเข้าถึงสื่อดี พื้นที่สร้างสรรค์ และเจริญปัญญาได้ตามความต้องการ ความถนัดและความสนใจ เฉกเช่นเดียวกับการทำงานของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้มูลนิธิสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชนที่ผ่านมา ซึ่งมีการทำงานเป็นเครือข่ายทั้งดนตรีและเพลงพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน สื่อการแสดงพื้นบ้าน สื่อชาติพันธุ์ สื่อชุมชนร่วมสมัย และกลุ่มสื่อพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินการของโครงการเครือข่ายสื่อศิลปสามดี พลเมืองสี่จุดศูนย์ สร้างสุขภาวะชุมชน ที่ผ่านมามีดังนี้ **ภาคเหนือ** : เชียงใหม่ พะเยา เชียงราย

นายดนัย หวังบุญชัย
ผู้จัดการ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม
สร้างเสริมสุขภาพ สสส.

แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยาโลก สุโขทัย พิจิตร กำแพงเพชร **ภาคอีสาน** : เลย อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา นครพนม บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร หนองคาย ร้อยเอ็ด สกลนคร สุรินทร์ ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู อุบลราชธานี **ภาคกลาง** : กรุงเทพฯ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ตรัง **ภาคใต้** ชุมพร กระบี่ นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา

ซึ่งในจุดสารฉบับนี้เรานำเสนอกิจกรรมที่น่าสนใจและการทำงานในบางจังหวัดที่มีกิจกรรมเกิดขึ้นแล้ว มาเป็นไฮไลต์ให้เห็นว่าการขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ให้เกิดเป็นเครือข่ายสื่อศิลปสามดี พลเมืองสี่จุดศูนย์ สร้างสุขภาวะชุมชนนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และเมื่อเกิดขึ้นแล้วเป็นอย่างไร? ซึ่งจะเป็นพื้นที่ใด? จังหวัดไหนนั้นสามารถติดตามได้ในฉบับครับ นอกจากนี้ในจุดสารฉบับนี้ยังนำเสนอกิจกรรมที่น่าสนใจภายใต้โครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปีนี้ได้ด้วยกันอีกด้วย และเมื่อได้อ่านได้ชมกันแล้วสามารถติชมเข้ามากันได้ครับที่อีเมลล์ของทีมงาน ruethairat.jah@gmail.com เรารอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกๆ ท่านอยู่ครับ สำหรับฉบับนี้ขอให้มีมีความสุขกับเรื่องราวที่เรานำมาฝากกันนะครับ สำหรับใครที่สนใจทำงานร่วมกันกับเราสามารถเข้ามาดาวน์โหลดแบบเสนอโครงการเพื่อเสนอโครงการประจำปีพุทธศักราช 2561 ได้ที่ www.artculture4health.com/categories/view/21 สังกันเข้ามานะครับ ไม่นานในงบประมาณถัดไปเราอาจจะได้มาทำงานร่วมกันก็ได้...

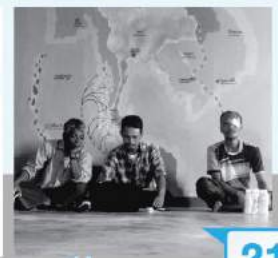

CONTENTS

เรื่อง	หน้า
เปิดบ้านศิลปะสร้างสุข	2
เรื่องเด่นประจำฉบับ	4
เสียงแผ่นดิน (Earth tone)...เลย	
ส่งต่อความสุข	10
SPARK U อีสาน	
สื่อศิลปะสร้างสุข	11
"ฟ้าใสโมเดล" สร้างพลังความสุข	
ผ่านเสียงเพลงเพื่อเด็กไทยห่างไกล	
ยาเสพติด	
บอกกล่าวเล่าสุข	15
"นอกสายตา"	
เก็บสุขมาเล่า	18
เมื่อวานนี้ที่เธอยังอยู่	
เก็บตกมาฝาก	21
ศิลปะสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย	
ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน	
ไขปัญหาประลองปัญญา	23
ไขปัญหาประลองปัญญาด้วยเกม	
พัฒนาทักษะอย่าง PUZZLE	

ใบสมัครสมาชิกจุดสารศิลปะสร้างสุข

กรุณากรอกรายละเอียดให้ครบทุกข้อ

ชื่อ..... นามสกุล..... ชื่อหน่วยงานของท่าน..... (ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น)

เบอร์โทรศัพท์..... เบอร์แฟกซ์..... อีเมล.....

ที่อยู่เพื่อจัดส่ง..... เลขที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

(สามารถถ่ายสำเนาได้)

เสียงแผ่นดิน (Earth tone)...เลย

...จะเป็นอย่างไร?

...จะเป็นอย่างไร?

...จะเป็นอย่างไร?

ถ้าเราไม่ช่วยกันดูแล

- >>จะเป็นอย่างไร? ถ้าเราไม่ช่วยกันดูแล
- >>จะเป็นอย่างไร? ถ้าเราคิดถึงแต่ระบบเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้า
- >>จะเป็นอย่างไร? ถ้าเราเห็นแต่ความสวยงามที่ได้มาจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- >>จะเป็นอย่างไร? ถ้าความเจริญรุ่งเรืองนั้นแลกมาด้วยสุขภาพที่เสื่อมโทรมไป
- >>จะเป็นอย่างไร? จะเป็นอย่างไร? จะเป็นอย่างไร?
-ใครจะตอบเรา?...

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีทัศนียภาพอันงดงามและมีภูมิอากาศอันหนาวเย็นจนกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย สร้างให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรหลากหลาย ดินดีเหมาะแก่การผลิตอาหารปลอดภัย มีป่าไม้และสินแร่ใต้ดินอุดมสมบูรณ์

ที่ผ่านมาจากข่าวการเปิดให้มีการสำรวจและขอประทานบัตรสินแร่โลหะ และให้ประทานบัตรการทำเหมืองแร่ในจังหวัดเลย ดังเป็นข่าวที่ทำให้คนไทยทั้งประเทศทราบถึงความขัดแย้งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ด้านความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับหน่วยงานและบริษัทเอกชนที่เข้ามาทำเหมืองแร่ในพื้นที่ จนก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมขึ้น

“...ทั้งสารไซยาไนด์ ...ทั้งสารปรอท ...ทั้งสารตะกั่ว ไม่เกรงใจใคร แทรกซึมเข้ามาอยู่ในพื้นที่ เป็นภัยเงียบค่อยๆ ทำลายสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมลงทุกๆ วัน”

จากการเก็บตัวอย่างเลือดของประชาชน 6 หมู่บ้าน จำนวน 725 คน วิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลรามธิบดี และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เพื่อตรวจหาสารไซยาไนด์ สารปรอท และสารตะกั่ว พบว่าประชาชนร้อยละ 6.6 มีปริมาณสารปรอทเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด 35 ไมโครกรัมต่อลิตร (องค์การอนามัยโลกประกาศว่าไม่มีระดับของสารปรอทใดๆ ในร่างกายที่

ถือว่าปลอดภัย) ประชาชนร้อยละ 1 มีปริมาณสารไซยาไนด์เกินค่ามาตรฐานที่ 0.2 ไมโครกรัมต่อมิลลิกรัม ส่วนสารตะกั่วยังไม่พบเกินค่ามาตรฐาน

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติด้านมลพิษในสิ่งแวดล้อมจากการทำอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ในขณะที่ยังมีความพยายามในการดำเนินการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ ชนิดต่างๆ ในอีกหลายๆ พื้นที่ในจังหวัดเลยอยู่อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กระบวนการขั้ดค้านการอนุญาตให้มีการให้ประทานบัตรทำเหมืองแร่ในพื้นที่จังหวัดเลยโดยเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ก็ดำเนินการกำกับติดตามอย่างเข้มข้นเช่นกัน

ปัญหาผลกระทบจากเหมืองแร่ที่จังหวัดเลยดูเหมือนจะรุนแรงขึ้นทุกวัน เพราะทุกตารางนิ้วของจังหวัดแห่งนี้มีสินแร่อยู่ใต้ดินเป็นจำนวนมาก ทั้งแร่ทองคำ ทองแดงและเหล็ก และในช่วงระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา มีบริษัทเอกชนเข้ามาขอยื่นประทานบัตรทำเหมืองแร่ในพื้นที่หลายบริษัท หลายแห่งได้รับประทานบัตรแล้วหลายแห่งอยู่ระหว่างดำเนินการและเช่นกันหลายแห่งก็ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แล้วเช่นกัน

หลายผลกระทบที่เกิดขึ้น ประชาชนในพื้นที่มีทั้งจ่ายอมรับมันและบางพื้นที่ลุกขึ้นสู้ สู้ทั้งๆ ที่รู้ว่าไม่มีทางชนะ แต่ยอมสู้เพราะหากไม่สู้ก็ต้องตายและไม่ได้ตายแค่เฉพาะคนในหัวงอายุนี้แต่อาจจะต้องสะสมความตายไปจนถึงลูกหลานที่กำลังเติบโตขึ้นทุกๆ วัน

“ถ้าเราไม่ลุกขึ้นสู้ ไม่ปกป้องตัวเอง แล้วใครจะช่วยเรา”

เหตุการณ์การลุกขึ้นสู้ของประชาชนที่โด่งดังที่สุดคงหนีไม่พ้นกรณีชาวบ้านนาหนองบง ต.เขาหลวง อ.วังสะพุง จ.เลย ที่ต่อต้านการทำเหมืองแร่ทองคำ และการยื่นขอประทานบัตรเพิ่มของเหมืองแร่เจ้าเดิม ทั้งปิดถนน ทำกำแพง การฟ้องศาล และอื่นๆ อีกมากมาย และแทนที่ชาวบ้านจะชนะ กลับถูกบริษัทฟ้องกลับคนละหลายร้อยล้านบาท ทั้งที่สินทรัพย์ที่พวกเขา มีเพียงที่ดินทำกินไม่กี่สิบลไร่ แต่บริษัทยักษ์ใหญ่มีทรัพย์สินไม่ต่ำกว่าพันล้าน

แม่ไม่ หรือนางวิרון รุจิไชยวัฒน์ บอกว่า ปัญหาเหมืองแร่ ทองคำกับชาวบ้านวังสะพุงเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2549 ชาวบ้านได้ลุกขึ้นมา สอบถาม ทวงสิทธิ์ และคัดค้านตั้งแต่ปี 2550 เพราะผลกระทบจาก ปัญหาสารเคมีที่ปนเปื้อนในน้ำ ในดิน ทุกคนในชุมชนเห็นถึงผลกระทบ ทั้งที่ที่มีเหมืองแร่เข้ามา แต่จากการเรียกร้องต่างๆ ที่ได้ดำเนินการ กลับไร้ค่าเมื่อมีคำพิพากษาของศาลในประเด็นที่ว่าเหมืองทองคำไม่ใช่ ไร้อุตสาหกรรมที่ก่อเกิดมลพิษ โดยเชื่อคำรายงานของสถาบันวิจัย สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ระบุว่าสารพิษต่างๆ ไม่ได้เกินมาตรฐานและไม่มีผลกระทบต่อสัตว์ คน สิ่งแวดล้อมใน พื้นที่ ทำให้เจ็บช้ำน้ำใจมากที่สุด ยิ่งคิดก็ยิ่งเหมือนฝันร้าย พออ้าง เรื่องวิชาการเมื่อใด ปากคำของชาวบ้านจะไม่มี ความหมายเลย เพราะ ชาวบ้านไม่มีความรู้ ไม่มีเกียรติไม่มีศักดิ์ศรี

...น้ำก็ปนเปื้อนไปด้วยฝุ่น และสารต่างๆ ที่ออกมาจากการ ทำเหมืองแร่ น้ำฝนที่เคยกินได้ตอนนี้กินไม่ได้แล้ว

...ไร่ นา ที่เคยเป็นแหล่งอาหารมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องคนในบ้าน ก็มีสารปนเปื้อน ทำให้หายากขึ้น จะกินก็ท่วงสุขภาพ

...เสียงจากการระเบิดหิน ก็ทำให้เกิดมลพิษทางเสียงขึ้น จะ หลับจะนอนกันนอนไม่ค่อยจะหลับ

“ถึงแม้ว่าเราจะรู้ว่าทุกอย่างจะมีสารปนเปื้อน ทั้งน้ำ ดิน อาหาร กุ้ง หอย ปู ปลา ถึงว่าจะบอกว่า “ห้ามกิน” แต่ทุกอย่างก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็คงต้องกิน ก็ต้องอยู่ เพราะที่นี้คือบ้านเรา ถ้าไม่อยู่ที่นี่จะให้ไปอยู่ที่ไหน? ก็จำเป็นต้องทนอยู่ต่อไป...”

หลายครั้งที่พวกเขาตะโกนร้องบอกคนอื่นๆ ให้รับฟังแต่ดู เหมือนจะถูกเพิกเฉย เพราะ "ธุระไม่ใช่" ทำให้พวกเขาต้องสู้อย่าง โดดเดี่ยวมายาวนานและถูกหมายหัวจากผู้นำบ้านเมืองมาหลาย ยุคสมัย กระทั่งเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 ที่ผ่านมา พวกเขาได้มี โอกาสมาบอกเล่าในเวทีเสวนา “เสียงแผ่นดิน (Earth tone)... เลย” ที่จัดโดยกลุ่มหม่อมไผ่หวานที่มีนายปรีพันธ์ วัฒนข้า(พี่ไผ่) และ นางวัชรภรณ์ วัฒนข้า(พี่ตัว) สองสามีภรรยา นักพัฒนา เจ้าของรางวัลแทนคุณแผ่นดินที่ลูกมาทำสิ่งดีๆ เพื่อบ้านเกิด โดยใช้ สื่อศิลปวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมโยงและเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ปัญหาจากคนในพื้นที่สู่คนภายนอก

นอกจากนี้ยังมีตัวแทนชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการทำ เหมืองแร่ใน จ.เลย 3 คน ได้แก่ นางวิרון รุจิไชยวัฒน์ จาก บ้านนาหนองบง ต.เขาหลวง อ.วังสะพุง จ.เลย นางวิภาดา หงษา บ้านอุมง ต.บุษม อ.เชียงคาน จ.เลย และนายชาลิณ กรรพวงศรี ชาวบ้านห้วยม่วง ต.นาดินดำ อ.เมือง จ.เลย มาร่วมบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ที่เจอมากับตัวเองให้ฟังด้วย

ดินของเรา “ดินของแผ่นดิน... เมืองเลย”

ด้านนายชาลิน วรรณศรี บอกว่า เมืองเลยถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีแร่ทองแดงเยอะที่สุดในเอเชีย เมื่อมีการทำเหมืองแร่ทองแดงที่ใหญ่มาก มีการขอสำรวจไว้ตั้งแต่ปี 2549 และสิ้นสุดการสำรวจปี 2551 ในพื้นที่ 18,000 ไร่ ซึ่งชาวบ้านอยากให้มีการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ(EIA) และรวมตัวกันเพื่อขอมีส่วนร่วมในการสำรวจ การดำเนินการโดยเฉพาะให้มีการประชาพิจารณ์จนกระทั่งโครงการเจียบๆ ไป ยังไม่มีการดำเนินการต่อตอนนี้ยังอยู่ระหว่างการสำรวจ ยังไม่ได้อนุญาตให้ประทานบัตร หากมีการเข้ามาทำเหมืองแร่อย่างต่อเนื่อง ระบบนิเวศก็จะเสื่อมโทรมลงสุขภาพของคนก็จะเสื่อมลงไปด้วยตามๆ กัน...

ส่วนนางวิภาดา หงษา บอกว่า ปัญหาเหมืองแร่เหล็ก ที่อำเภอเชียงคานนั้นไม่ค่อยมีใครรับรู้เท่าใดนัก เพราะส่วนใหญ่คนรู้จักเชียงคานในนามเมืองท่องเที่ยวแต่ไม่รู้ว่าจะไปไม่ไกลจากเมืองท่องเที่ยวมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาเหมืองแร่ ทั้งๆ ที่หมู่บ้านอุ่มนั้นเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวด้านเกษตร มีการปลูกพืชผักส่งขายโดยเฉพาะกล้วย แต่ปัญหาที่พบคือน้ำมีสารเคมี ในดินมีสารเคมีจนชาวบ้านได้รับสารพิษไปมาก สารเคมีปนเปื้อนมาก ทุกวันนี้เดือดร้อนจากผลกระทบของเหมืองเหล็กทั้งเรื่องเสียง ฝุ่น สารเคมีปนเปื้อน และคุณภาพชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นชาวบ้านแตกแยกกันเพราะคนที่ได้ทำงานกับเหมืองก็บอกเหมืองดี คนที่ไม่ได้ทำงานกับเหมืองก็บอกเหมืองส่งผลกระทบ

นอกจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาแล้ว ยังมีความคับแค้นใจที่ไม่สามารถบอกเล่าให้ใครฟังได้ เพราะภาพลักษณ์เมืองเลยคือเมืองแห่งทะเลภูเขา สดหนาวในสยาม และเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่ใครๆ ก็อยากมาเยือน ผลกระทบที่ชาวบ้านเหล่านี้ได้รับจึงเป็นเหมือนเสียงตะโกนที่ไม่มีใครได้ยินหรือถึงแม้ได้ยินก็ไม่มีใครอยากรับฟัง

นางวิรอน รุจิไชยวัฒน์

นางวิภาดา หงษา

นายชาลิน วรรณศรี

"ชาวบ้านที่กลับมาต่อต้านไม่เอาเหมือง ถูกฟ้องศาลเรียกค่าเสียหาย แต่ทุกวันเราต้องไปขึ้นศาล การงานไม่ได้ทำ เงินทองไม่ต้องหา ทุกวันนี้ชีวิตติดศาล ชาวบ้านแตกแยก ลูกเต้าลำบาก แต่เราก็ต้องสู้ เพราะหากไม่สู้วันนี้ก็ไม่รู้จะสู้ตอนไหน รู้ว่าอย่างไรก็ตายแต่เราตายแล้วจกก็ไม่เป็นไร แต่ยังมีอีกหลายชีวิตในครอบครัวที่สะสมสารเคมีและรอวันตาย เพราะในน้ำมีแต่สารพิษ ในดินมีแต่สารเคมีและตรวจเลือดพวกเราที่มีแต่สารพิษที่เราถูกขับเข้าสู่เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้คนทั้งจังหวัดเลย" แม่ไม้ตัวแทนจากเหมืองทองคำบอกเช่นกันกับ นางวิภาดา ตัวแทนจากเหมืองเหล็กก็บอกเช่นกันว่า "เราบอกว่าเราเดือดร้อน แต่หน่วยงานภาครัฐกลับไม่ได้สนใจ เพราะคำสั่งอนุญาตให้ตั้งเหมืองคือคำสั่งมาจากส่วนกลาง หน่วยงานรัฐในพื้นที่ไม่มีอำนาจสั่งการอะไร เราอยากให้หน่วยงานรัฐในพื้นที่มาตรวจสอบน้ำ ตรวจสอบดิน เช็ครายปนเปื้อน มาดูสารพิษในเลือดเราหน่อย มีไซยาไนด์ มีสารหนูไหม เพราะสารพิษเหล่านี้มันเป็น

สารเคมีที่ใช้ในเมืองแร่ และปนเปื้อนมากับน้ำที่ไหลลงมาจากเหมืองแต่ไม่มีหน่วยงานไหนมา" นางวิภาดา บอก

ในขณะที่พื้นที่เหมืองทองแดงในตัว อ.เมือง จ.เลย แม้จะยังไม่มีการขอประทานบัตรแต่ชาวบ้านก็เฝ้าระวังและติดตามศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเฝ้าระวัง "เราไม่ยอมให้มีเหมืองในเมืองเลย เพราะผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมันเยอะ เมืองเลยเป็นเมืองท่องเที่ยว เราอยากให้เป็นเมืองสวยงาม ไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ป่าภูหินเหล็กไฟที่เขาจะทำเหมืองทองแดงคือต้นน้ำเลย คือชีวิตของคนเมืองเลย หากเราปล่อยให้เขามาเอาไปทำเหมืองแร่ พวกเขาก็ตาย ชีวิตเราก็ไม่เหลือเราจะยอมแบบนั้นไหม"

โครงการสื่อสารสร้างสุขภาวะ "เสียงแผ่นดิน (Earth tone)...เลย" จะสร้างให้เกิดเครือข่ายทำงานสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ แบบมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่เป้าหมายศักยภาพแร่ 3 พื้นที่ในจังหวัดเลยในการเฝ้าระวังมลพิษสิ่งแวดล้อมในดินและน้ำ และก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในการตระหนักรู้จากมลพิษสิ่งแวดล้อมในดินและน้ำ ผ่านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ต่อสาธารณะ อย่างการนำเอาดินจาก 3 พื้นที่ปัญหารวมกันและปั้นเป็นประติมากรรมรูปแบบต่างๆ โดยมีชาวบ้านในพื้นที่เป็นผู้ปั้นเอง ออกแบบเองมีการนำมาจัดแสดงให้คนในเมืองเลยและผู้ที่สนใจได้ชม โดยได้รับการสนับสนุนจากโครงการสปาร์คยู ปลุกใจเมืองอีสาน ภายใต้แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พวกเขาต่างบอกว่า ดีใจและภูมิใจที่ได้มีโอกาสสื่อสารกับคนข้างนอก ถึงแม้ว่าจะไม่มีหน่วยงานภาครัฐมารับฟัง หรือมารับรู้ปัญหา แต่อย่างน้อยการได้ออกมาจากพื้นที่ ได้มาบอกความทุกข์ของตนเองให้

เพื่อนๆ ได้ฟัง ก็ดีใจที่สุดแล้วเพราะตลอดระยะเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมาของชาวบ้านนาหนองบง ต้องต่อสู้ขึ้นโรงขึ้นศาล จนไม่ได้ออกไปไหน และการไปไหนก็จะถูกจับตามอง หลายคนอาจจะมองแบบเป็นมิตร แต่หลายคนอาจจะมีความรู้สึกแตกต่างออกไป แต่การได้มาพูด มาสื่อสาร มาบอกเล่าในวันนี้ ทั้งผ่านเสียงของตัวเอง และเสียงที่สื่อสะท้อนออกมาเป็นประติมากรรมดินเผา ทั้งหมดทั้งมวลมันคือเสียงคนเมืองเลย เสียงของแผ่นดินเมืองเลย ที่ทนทุกข์ทรมานมานานได้มีโอกาสบอกเล่าออกมา...

วันนี้ชาวบ้านมารวมตัวกัน นวดดินที่อยู่ในพื้นที่ของตัวเองมาปั้นดินให้เป็นทุกอย่าง ปั้นความฝัน ปั้นตามสิ่งที่พบเจอ ปั้นเพื่อ

บอกเล่า ปั้นเพื่อสะท้อนสิ่งที่อยากบอกแต่ไม่มีโอกาสได้บอกผ่าน “ดิน” ผ่านงานศิลปะที่ออกมาจากใจ

“เราอยากให้ดินเป็นตัวแทนของชีวิตคนเมืองเลย เป็นเหมือนลมหายใจของชุมชนวันนี้ถ้าเรายังเพิกเฉยไม่ช่วยกันดูแลผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของเรา อนาคตจะเกิดอะไรขึ้นกับชุมชนเรา บ้านเรา... แล้วอนาคตลูกหลานเราจะอยู่อย่างไร จะเป็นอย่างไร... คิดกันดู!!”

.....

SPARK U

อีสาน

...การไปดูให้เห็นกับตา ถือเป็น**การเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ได้ผลดีที่สุด**
...เพราะการได้ไปดู คือการได้ไปคุย ไปถาม ไปซักจนเข้าใจ
ก่อนนำมาเขียนแบบ ทำตามอย่าง เพื่อให้ได้ผลอย่างเดียวกัน

อย่างการลงพื้นที่ไปไปศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ถนนไดโนโรด อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ เพื่อดูรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นต้นแบบและมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนจนกระทั่งมีการบริหารจัดการทั้งองค์ประกอบของชมรมผู้ประกอบการท่องเที่ยวสหัสขันธ์ ของนางสมุมาลี สุวรรณกร ประธานเครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนอีสาน แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส., ผศ.ดร.ทรงวิทย์ พิมพะภรณ์ เลขานุการเครือข่ายฯ พร้อมทั้งองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ไม่ว่าจะเป็นชาวชุมชนศรีฐาน เทศบาลนครขอนแก่น ตัวแทนจากชุมชนสาวะถี ตำบลสาวะถี และตัวแทนชุมชนท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น พร้อมกับผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าพระคือ ท่านนายกฯ พิสุทธิ อนุตรอังกูร และเครือข่ายเข้มแข็งภาครัฐอย่างศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นนำโดยอาจารย์บัญชา พระพล โดยงานนี้มีคุณชมพิศ ปิ่นเมืองเป็นประธาน มีชมรมโฮมสเตย์ที่มีคุณพ่อสหัส อรรถเนติกุล เป็นประธาน และคุณแม่ต๋องที่ดูแลเรื่องการบริหารถนนไดโนโรด ทั้งการบริหารจัดการการตักบาตรพระทุกวันเสาร์ในสโลแกน นุ่งซิ่นนั้งสาด ตักบาตร 9 วัดทุกวันเสาร์ ที่กำลังเป็นที่สนใจไปทั่วประเทศ เพราะทำกันเป็นประจำทุกวันเสาร์มาเป็นเวลา 4 ปีแล้ว จนทุกวันนี้นักท่องเที่ยวเข้ามาพื้นที่ทุกสัปดาห์ เพราะคนไทยกำลังหายหยากรเหง้า ไทยหาอดีต ทำให้วิถีเก่า วิถีเดิมๆ กำลังเป็นที่สนใจ

การประสานความร่วมมือของภาคประชาชนที่เมืองครกรการเมืองท้องถิ่นคือเทศบาลตำบลโนนบุรีเข้ามาหนุนเสริมทำให้เกิดความเข้มแข็งและและยั่งยืน ประกอบกับมีโรงเรียนสหัสขันธ์ศึกษาที่นำเด็กนักเรียนมาเติมเต็มด้วยยิ่งทำให้ภาพงามๆ ปรากฏชัดต่อสายตาผู้ไปเยือน เพราะเด็กนักเรียนที่หญิงนุ่งซิ่น เกล้าผมมวย ทัดดอกสีลาวดี และมีผ้าสไบตุ้มอก เป็นภาพที่งดงามยิ่ง ส่วนนักเรียนชายก็นุ่งสร้งมัดผ้าขาวม้า ได้ใจคนไปเยือนจริง ๆ

นางสมุมาลี สุวรรณกร เล่าว่า วิถีที่กลายเป็นกิจวัตรมันทำให้หลายคนอยากไปศึกษา ประกอบกับโครงการปลูกใจเมืองหรือสปาร์คยู ที่ได้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้ง 3 พื้นที่กำลังจะขับเคลื่อนไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หวังให้ชุมชนนำเอาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ของตนเองออกโชว์ให้คนที่สนใจเห็น โดยเฉพาะชุมชนศรีฐานเทศบาลนครขอนแก่นที่ทำโครงการปลูกใจเมืองด้วยการ "สืบค้นเมืองเก่า บ้านเราศรีฐาน" ที่ดำเนินการมาปีนี้เป็นปีที่ 2 และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สสส. ได้ค้นพบตัวตนของตัวเองและกำลังจะโชว์ของดีให้ชาวบ้านได้ดู พร้อมกับจะจัดกิจกรรมนุ่งซิ่น นั้งสาดตักบาตรทุกวันอาทิตย์เช่นกัน จึงอยากจะไปดู ไปเรียนรู้ ไปซัก ไปถาม เพื่อนำเอาแบบอย่างที่ดีงามกลับมาใช้ที่บ้านเรา โดยมีเทศบาลนครขอนแก่นสนับสนุนงบประมาณในการจัดพาชาวชุมชนของเทศบาลกว่า 70 ชีวิตไปดูร่วมด้วย

...เมื่อดูจนเห็นกับตา ได้ไปคุย ไปถาม ไปซักจนเข้าใจ แล้ว ต่อไปมาเป็นกำลังใจ และได้ดูกันว่า ชุมชนทั้ง 3 พื้นที่ ในโครงการสปาร์คยู ปลูก ใจ เมือง ทั้ง 3 ชุมชน ของจังหวัดขอนแก่นจะขับเคลื่อนไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างไร ? ซึ่งผลการดำเนินการคงต้องใช้เวลา แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่ต้องใช้เวลานั้นคือความเป็นเครือข่าย ความเป็นพี่น้อง และเสน่ห์ความเป็นอีสานคือน้ำใจมิตรไมตรีได้เชื่อมถึงกันแล้วทั้ง 3 พื้นที่ 3 ชุมชน จากนั้นเราจะก้าวไปด้วยกัน มาร่วมปลูกใจเมือง ปลูกใจคุณ และปลูกใจเราไปพร้อมๆ กัน Spark U ปลูก-ใจ-เมือง

“พิงใสโมเดล”

สร้างพลังความสุขผ่านเสียงเพลง
เพื่อเด็กไทยห่างไกลยาเสพติด

“เสียงเพลง” ไม่ได้แค่ช่วยให้เรามีความสุข และผ่อนคลายอารมณ์เท่านั้น แต่เสียงเพลงยังช่วยคลายความเครียด ทำให้คนเราอารมณ์ดีขึ้น หากนำไปสร้างเสริมบูรณาการกับเด็กๆ เสียงเพลงจะช่วยคล่อมเกลารจิตใจให้เด็กๆ เกิดความอ่อนโยน มีสมาธิมากขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับจิตใจ รวมถึงเมื่อเราให้เขาได้ก้าวมาเป็นผู้เล่น และถ่ายทอดเสียงเพลงด้วยตัวเองจะเป็นการปลูกฝังให้เขามีความกล้าแสดงออก ฝึกความมีระเบียบวินัย เสริมสร้างสมาธิให้เด็กๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

นั่นเพราะต้องมีการซ้อมและฝึกหัดเสียงอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะร้องได้ดี ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับเด็กและเยาวชนอย่างมากทำให้เด็กและเยาวชนเกิดภาวะสมาธิสั้น แต่การร้องเพลงจะช่วยเสริมสร้างสมาธิให้กับเด็กและเยาวชนเพราะต้องจดจ่อกับเนื้อเพลงในขณะเดียวกันทุกที่ต้องฟังจังหวะเพื่อร้องให้ตรงกับจังหวะเพลงนั่นเอง

โครงการประสานเสียง สร้างพลังสุข ปลูกพลังใจ สู่ฟ้าใสโมเดล โครงการที่จัดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สร้างเสริมสุขภาพ สสส. เป็นอีกหนึ่งโครงการที่ได้ใช้เสียงเพลงในการละลายพฤติกรรมของเด็กให้สามารถเข้าสังคมและขับคล่อมจิตใจของเด็กให้มีความอ่อนโยนสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก พัฒนาความรู้ความสามารถที่จะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สร้างทั้งความสุข และเป็น

ทางเลือกในการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์เพื่อไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกลุ่มเป้าหมายที่โครงการนี้เลือกไว้เป็นโรงเรียนต้นแบบ คือ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งโรงเรียนฟ้าใสวิทยาจัดตั้งโดยมูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่โดย ท่านดวงมालย์ ศิลปะอาษา ประธานมูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่ อธิบดีผู้พิพากษา ศาลเยาวชนและครอบครัวสมัยปี พ.ศ.2542 และคณะผู้พิพากษาสมทบ เยาวชนและครอบครัวกลาง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2542 ได้แนวคิดที่จะนำการศึกษาเข้ามาบำบัดปรับปรุงพฤติกรรมและเพิ่มพูนปัญญาพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีพึ่งพาตนเองได้ ไม่หันไปกระทำผิดอีก ปัจจุบันสังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจากศาลเยาวชนและครอบครัว ทั่วราชอาณาจักร ให้เข้ารับการศึกษานักเรียนอยู่ประจำกินนอนในโรงเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรืออายุไม่เกิน 18 ปี โดยมีการบำบัดรักษามี 4 ขั้นตอน คือ

- 1.ขั้นตอนการบำบัดรักษา (Caring Therapy) นักเรียนของโรงเรียนฟ้าใสวิทยานั้นส่วนใหญ่เสพยาเสพติด พ่อแม่หย่าร้าง เป็นผู้ค้ายาเสพติด ปล้น พรากผู้เยาว์ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น โรงเรียนต้องบำบัดรักษา ถ้าติดยาก็นำไปบำบัดที่โรงพยาบาลศุลาการเฉลิมพระเกียรติทำกิจกรรมพัฒนาสังคม การดูแลด้านจิตใจ ทำกิจกรรมครอบครัวตามศาลนัด และต้องไปรายงานตนด้านพฤติกรรมต่อศาลที่ส่งตัวมาเรียนโดยโรงเรียนต้องเป็นผู้นำนักเรียนไปร่วมกิจกรรม จะไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองนำตัวไปเพราะผู้ปกครองจะควบคุมนักเรียนไม่ได้ทำให้ลูกตนเองแอบเสพยาหรือทำผิดซ้ำอีก โรงเรียนจึงต้องนำนักเรียนไปทำการบำบัดเองเพื่อลดการทำผิดซ้ำและป้องกันการหลบหนี

- 2.ขั้นตอนพัฒนาการเรียนรู้ (Learning Development) โรงเรียนฟ้าใสวิทยาต้องทำการคัดกรอง จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) ให้กับนักเรียนทุกคน เพราะนักเรียนที่ศาลาส่งมา ระดับการศึกษาไม่เท่ากัน บางคนไม่เคยได้รับการศึกษาเลยอายุเกือบ 18 ปีแล้ว จึงต้องมีการคัดกรองและจัดทำ IEP/IIP เพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถที่มีอยู่อย่างน้อยต้องจบการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐาน

3.ขั้นตอนฟื้นฟูชีวิต (Rehabilitation and Reintegration)

โรงเรียนฟ้าใสวิทยาจะทำอะไรที่จะให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม เมื่อจบการศึกษาแล้ว จากการคัดกรอง การจัดทำ IEP/IIP ดูความสามารถและความต้องการด้านอาชีพให้กับนักเรียน โรงเรียนจึงสนับสนุนให้นักเรียนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ระหว่างเรียนโดยการฝึกอาชีพและนำผลผลิตของนักเรียนไปจำหน่ายในวันที่ไปทำกิจกรรมที่ศาลที่ตนเองถูกส่งตัวมา ซึ่งปัจจุบันนักเรียนสามารถฝึกอาชีพและนำผลผลิตไปจำหน่ายยังศาลต่างๆ โดยเขาเป็นผู้ผลิตและกำหนดราคาจำหน่ายเองเป็นที่พอใจต่อศาลต่างๆ เป็นอย่าง

4. ขั้นตอนตามติดหลังปล่อย (Follow-up) โรงเรียนฟ้าใสวิทยา วางแผนกับผู้บริหาร เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วจะทำอะไร ประกอบอาชีพอะไร เรียนต่อที่ไหน เรียนอะไร โรงเรียนและผู้บริหาร จะวางแผนร่วมกัน และเผื่อติดตามสอบถามตลอดเวลา เพื่อป้องกัน มิให้นักเรียนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก และคอยเป็นที่ปรึกษาให้เขา สามารถดำรงชีวิตและผ่านพ้นวิกฤตปัญหาที่เขาต้องกลับไปสู่สภาพ แวดล้อมเดิมๆ ไปได้ หรือหากเป็นไปได้โรงเรียนและผู้บริหารจะ ร่วมกันมิให้นักเรียนกลับไปสู่สภาพแวดล้อมเดิมๆ อีกกิจกรรม ที่โครงการนำมาให้กับเด็กๆ ที่นี้ได้แก่ การสอนขับร้อง ร้องเพลง กิจกรรมดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียง การใช้ลมหายใจ เรียนรู้ทักษะการแสดง เทคนิคการร้องเพลงทั้งแบบเดี่ยว และ ร้องกลุ่ม ทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับแผนการบำบัดรักษา 4 ขั้นตอนของโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพราะความเชื่อที่ว่า หากเด็กได้ สัมผัสกับดนตรี ได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นผ่านการแสดงดนตรี จะทำให้พวกเขามีความเชื่อมั่นในตนเอง ได้ผ่อนคลายซึ่งจะเป็นการ พ้นทุกข์จากภายในตัวของเด็กเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับเด็ก และเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ ทั้งยังได้ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ ไม่หมกมุ่นกับอบายมุขและทางไกลยาเสพติด เมื่อพวกเขา ออกจากโรงเรียนฟ้าใสวิทยาไปอยู่กับครอบครัว เขาจะได้เป็นเด็ก และเยาวชนที่มีความสมบูรณ์แบบ ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เป็นการ ลดภาระทางสังคมในอนาคตได้...**

โครงการประสานเสียง สร้างพลังสุข ปลูกพลังใจ สู่ฟ้าใสโมเดล นี้ได้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มาเป็นผู้รับผิดชอบ โครงการ โดยกระบวนการเน้นเรื่องการบูรณาการประเด็นสุขภาวะ ทางปัญญา/จิตตปัญญาในทุกเรื่องงานเพื่อนำไปสู่พลเมือง 4.0 ซึ่ง การดนตรีบำบัดนี้เป็นการใช้กิจกรรมดนตรี เช่น การร้องเพลง การ เล่นเครื่องดนตรี การแต่งเพลง หรือการฟังเพลงที่ออกแบบมาให้

เหมาะสมกับผู้เข้ารับบริการดนตรีบำบัดแต่ละคน โดยที่ไม่ได้มี เป้าหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับบริการเล่นดนตรีเก่ง แต่เพื่อพัฒนาทักษะ ทางด้านอื่นๆ เช่น ทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ดนตรีบำบัดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น การปรับสภาพจิตใจให้อยู่ในสภาวะสมดุล, สร้างความสงบ เพิ่มความมี ทศนคติในเชิงบวก, ผ่อนคลายความตึงเครียด, ลดความวิตกกังวล (anxiety/stress management), กระตุ้นเสริมสร้างและพัฒนาทักษะ การเรียนรู้และความจำ (cognitive skill), กระตุ้นการรับรู้(per- ception), เสริมสร้างสมาธิ(attention span), เสริมสร้างทักษะสังคม social skill), พัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา (commu- nication and language skill), พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว (motor skill), ลดความตึงตัวของกล้ามเนื้อ(muscle tension), การจัดการ อาการเจ็บปวดจากสาเหตุต่างๆ (pain management), ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม (behavior modification), สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการ บำบัดรักษาต่างๆ (therapeutic alliance) และช่วยเสริมในกระ- บวนการบำบัดทางจิตเวช ทั้งในด้านการประเมินความรู้สึก การสร้าง เสริมอารมณ์เชิงบวก การควบคุมตนเอง การแก้ปมขัดแย้งต่างๆ และ เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว สำหรับในกลุ่มเด็กพิเศษ ตามสถานพินิจจะมีการสอดแทรกข้อคิดต่างๆ ผ่านบทเพลงให้เด็กและ เยาวชนในสถานพินิจได้ฝึกร้องเป็นการขับกล่อมจิตใจให้อ่อนโยน และผ่อนคลายความตึงเครียดที่มี อีกทั้งยังมีการกระจายหลักสูตร เพื่อนำออกมาสอนเด็กตามโรงเรียนต่างๆ ด้วยการใช้เสียงเพลง ในการบำบัดจิตใจให้เด็กห่างไกลจากยาเสพติดและใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์”

...เชื่อมั่นว่าพลังของดนตรีจะสามารถขับกล่อมจิตใจให้เด็กและ เยาวชนลดความก้าวร้าวและมีสมาธิ ช่วยขัดเกลาจิตใจ และมีผลกับ การปรับเปลี่ยนแนวความคิด และทัศนคติในทิศทางที่บวกอย่างมาก

**ข้อมูลจากโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ดั่งบทพระราชนิพนธ์แปล ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) จากต้นฉบับของ วิลเลียม เชคสเปียร์ ที่ว่า “ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคึกกบฏอัปลักษณ์ ฤอุบายเล่ห์ร้ายขมขื่นนัก มโนหนักมีคิ้วเหมือนราตรี อีกดวงใจย่อมดำสกปรก รวามรกเซ่นกล่าวมานี้ ไม่ควรใครไว้ใจในโลกนี้ เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ”

โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการประสานเสียง สร้างพลังสุข ปลูกพลังใจ สูฟ้าใสโมเดล นี้มีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการขับร้องบันไดเสียงในรูปแบบซอลเฟจ (Solfège) ซึ่งเป็นการเรียนทฤษฎีดนตรีด้วยการร้อง (และปรบมือ) ออกเสียงเป็นชื่อโน้ตว่า “โด เร มี...” หรือที่เรียกว่า “Sol-fa System” ซึ่งอักษรภาษาอังกฤษ 7 ตัวแรก ใช้แทนชื่อโน้ตต่าง โอาทิ A แทนโน้ตตัว ลา, B แทนโน้ตตัว ที, C แทนโน้ตตัว โด, D แทนโน้ตตัว เร, E แทนโน้ตตัว มี, F แทนโน้ตตัว ฟา และ G แทนโน้ตตัว ซอล วิธีนี้จะทำให้นักเรียนไม่ต้องพะวงเรื่องเทคนิคของเครื่องดนตรี ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่ยากลำบากทั้งด้านการเรียนทฤษฎี และเทคนิคของเครื่องดนตรี “ซอลเฟจ” ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า การเรียนทฤษฎีดนตรีโดยการร้องย่อมง่ายกว่าการเรียนด้วยเครื่องดนตรี เพราะไม่ต้องมีเทคนิคของเครื่องดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในขณะที่การเรียน “เทคนิค” ก็จะง่ายขึ้นเพราะไม่ต้องพะวงเรื่องทฤษฎีดนตรี เช่น ไม่ต้องพยายามทำความเข้าใจว่า โน้ตเข็บัดหนึ่งขึ้นต่างกับโน้ตตัวดำอย่างไร ในขณะที่เล่นเครื่องดนตรี เพราะความจริงคือ ไม่มีใครสามารถเข้าใจทฤษฎีดนตรีได้โดยการฟังคำอธิบาย! ซอลเฟจ คือวิชาที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจทฤษฎีดนตรีได้โดยไม่ต้องฟังคำอธิบายต่างๆ เหล่านั้นนั่นเอง

การเริ่มเรียนในรูปแบบซอลเฟจ (Solfège) นี้เพื่อคัดแยกประเภทของเสียงและความกว้างของช่วงเสียง จากนั้นยังได้มีการสอนการใช้สัญลักษณ์มือที่ใช้ในการร้องแบบ Solfège ด้วย เพื่อเป็นตัวช่วยให้เด็ก ๆ จดจำระดับเสียงได้ง่ายขึ้น เพราะการร้องแบบซอลเฟจนี้เป็นพื้นฐานของการเล่นเครื่องดนตรีทุกชนิด สำหรับหลักการหายใจเบื้องต้นสำหรับการร้องเพลง คือ หายใจเข้าทางปาก ช่วงไหล่ไม่ยกขึ้น เนื่องจากถ้าช่วงไหล่ของเรายกขึ้นแสดงว่า เรามีการเกร็งกล้ามเนื้อช่วงบนของลำตัว ทำให้ คอเกร็ง อกเกร็ง การหายใจติดขัดไม่เป็นธรรมชาติ ส่งผลให้การร้องเพลงเกร็งและไม่เป็นธรรมชาติด้วย จากนั้นมีการเสริมสร้างทักษะในด้านการแสดงออก เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้แสดงฝีมือทางด้านดนตรีและการขับร้องต่อสาธารณชนทั้งในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา และพื้นที่ใกล้เคียง

โดยครูผู้สอนจากวิทยากรจากมูลนิธิ อาจารย์สุกรี เจริญสุข บอกว่า จากกิจกรรมทั้งหมดสังเกตได้ว่าสามารถช่วยให้เด็ก ๆ มีความผ่อนคลายความตึงเครียด เด็กมีความมั่นใจในตนเอง สามารถขับร้องได้อย่างถูกต้อง เมื่อเสียงปรบมือ รอยยิ้ม และคำชื่นชมดังขึ้นจากคนดู ทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อว่าหากเขาได้ใช้ชีวิตต่อในสังคมเด็กจะสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองต่อไปได้แน่นอน

และนี่ก็ทำให้เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า “ดนตรีเป็นสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเราทุกคนโดยเฉพาะกับเด็ก” เพราะ “ดนตรีกับเด็ก” นับว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง และ “ดนตรี” นี้แหละที่เป็นสื่อที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กได้โดยตรงซึ่งสามารถสร้างทั้งความสุข และช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี วันนี้ที่โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ได้มีการนำดนตรีมากลมกล่อมเลาใจเด็ก ๆ จนเกิดเป็น “ฟ้าใสโมเดล” ขึ้น ไม่น่าว่าอีกไม่นานจะมีการนำเอา “ฟ้าใสโมเดล” ที่ทำขึ้นที่โรงเรียนฟ้าใสวิทยาไปขยายผลใช้กับเด็ก ๆ ในที่ต่างๆ อย่างแน่นอน จะเป็นที่ไหน และเป็นอย่างไร มาติดตามกันได้ที่นี้เร็วๆ นี้....

นอกสายตา

จากฉบับที่ผ่านมา คอลัมน์บอกกล่าวเล่าสุขได้นำเสนอเรื่องสั้นจากการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ในโครงการ “สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม” มาแล้วจำนวน 4 เรื่องด้วยกันคือเรื่องสุขบริสุทธิ์, เรื่องความสุขที่สุดในชีวิตของสมจิตร, เรื่องผีที่โหดร้าย...ใครจะอยากให้เกิดขึ้นจริง? และเรื่องแก๊งจิตดำที่หมู่สิบ มาให้ลองอ่านกันแล้ว ฉบับนี้ก็เช่นกันเราได้นำผลงานเรื่องนอกสายตา เป็นเรื่องสั้นในประเด็น “ความรุนแรงในครอบครัว” ซึ่งเป็นผลงานการเขียนของน้องรัชพล มีฤกษ์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มาให้ได้อ่านกัน

...เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น และอาจเป็นจุดจบเช่นเดียวกัน! เรื่องราวของ “นอกสายตา” จะบอกอะไรบางอย่างกับคุณ...

แม่กลับจากงานเลี้ยงกาสาตินเนอร์ที่สโมสรตอนห้าทุ่ม แม่เจอแม่ตอนลงมาหยิบนมในตู้ต้ม แต่ยังไม่เห็นพ่อ สงสัยคืนนี้พ่อคงยังไม่กลับ แม่นั่งลงตรงโต๊ะกินข้าว จ้องมองมายังผมแล้วเอ่ยขึ้น “ติน ลูกคือความภูมิใจที่สุดของแม่” หลังจบประโยคมีกลิ่นแอลกอฮอล์ลอยอวลตามเสียงมาจางๆ ผมยิ้มตอบ แล้วแม่ก็ยิ้มตาม

“แล้วนี่ตีตามันไปไหน” แม่ถามถึงสาวใช้ประจำบ้าน

“พี่ตากงหลับแล้วสะมันงครีบ เห็นพี่แกบ่นว่าเหนื่อยตอนส่งผมเข้านอน”

“ถึงว่าสิ ไม่เห็นมีใครไปเปิดประตูให้...”

แม่พูดยังไม่ทันขาดคำ เสียงแตรรถก็ดังขึ้นหน้าบ้าน พ่อกลับมาแล้ว แม่จึงจำต้องลุกไปเปิดประตูเอง “พรงนี่ฉันจะตำมันให้เช็ด” แม่บ่นพิมพ์ปากก่อนเดินออกไป

พ่อกลับมาด้วยอาการมึนเมาเหมือนเช่นทุกคืน แต่คืนนี้แปลกตรงที่มีรอยลิปสติกติดเสื้อกลับมาด้วย “นี่คุณไปเที่ยวมาหรือ” แม่ถามขึ้นเสียงดัง แต่ยังไม่ทันที่พ่อจะตอบอะไร แม่ก็พูดต่อ “ทำไมคุณทำแบบนี้ คุณไม่เกรงใจฉันไม่ห่วงหน้าตาของฉันบ้างเลย ตอนนั้นะฉันเป็นนายกสมาคม...แล้วนะ” แม่พูดพร้อมกระหน่ำกำปั้นน้อยเข้าใส่หลังพ่อ พ่อปิดมือสองข้างของแม่ออกเหมือนคนฟุ้งคินสติ

“ผมจะทำอะไรมันก็เรื่องของผม นี่คุณอย่าลืมนะ ว่าไอ้ที่มีกินมีใช้กันอยู่ทุกวันนี้ มันก็เพราะเงินผม” น้ำเสียงของพ่อฟังดูอ้อแอ้เต็มที

“นี่คุณกล้าพูดแบบนี้กับฉันหรือ” แม่เริ่มขึ้นเสียงบ้าง

“ทำไม! ทำไมผมจะพูดไม่ได้” พ่อตะคอกกลับ

“เงินคุณก็คงลิมไปนะ ว่าบ้านหลังเนี่ยมันเป็นของฉัน” แม่ตวาดเสียงลั่น

“ได้! ถ้าฉันก็เชิญคุณอยู่ในบ้านของคุณไปเถอะ ผมจะไปอยู่ที่อื่น” ว่าแล้วพ่อก็หันหลังเดินออกไป แม่เดินไล่หลังตามพ่อไปติดๆ “นี่คุณ...กลับมาคุยกับฉันให้รู้เรื่องก่อนนะ...”

ผมยืนข่มคูอยู่ข้างราวบันได นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่ผมเห็นพ่อกับแม่ทะเลาะกัน ภาพเหล่านี้มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในครอบครัวเรา จนเรียกว่าแทบชินหูชินตา เกือบทุกคืนที่พ่อกับแม่กลับดึก และต้องทะเลาะกัน ซึ่งแน่ละ, ผมไม่เคยชอบมันเลยสักครั้ง ผมเริ่มนึกย้อนไปในวันที่เราอยู่ทางข้างเข็นกันพร้อมหน้าพร้อมตาอย่างมีความสุข พ่อ แม่ พี่สาว และตัวผม ภาพแห่งความอบอุ่นนั้นนับวันจะเริ่มเลือนลางลงทุกที

*พ่อเดินไปที่ประตูแต่ยังไม่ทันจับลูกบิด
ล็อกประตูก็เปิดออก
แม่ยืนสารพันบาทในชุดนักเรียน
ปรากฏตัววิเศษภายใต้เงาตัวที่คิดว่าลูกสาวเธอไว้*

“นี่ก็อีกคน ได้ฤกษ์กลับบ้านแล้วหรือนางตัวดี!” หญิงสาวผู้มาใหม่ไม่สนใจตอบคำ เธอยกมือขึ้นไหว้พ่อเป็นพิธี ก่อนจะจ้ำก้ำผ่านพ่อและแม่มาอย่างรวดเร็ว

“นี่! แม่พูดไม่ได้ยินเธอ” แม่ตะคอก แต่ที่สาวยังคงเงียบอยู่
“วันนี้ที่โรงเรียนโทรมา... แม่ไม่ได้ไปเรียนใช่ไหม”
พี่สาวซักเท้ากลับจากชั้นบันได ลงมายืนประจันหน้ากับแม่

*“ใช่ ไม่ใช่ไม่ได้ไป แม่เคยสนใจหนูด้วยหรือ”
“กรูสิข หนูอาซมากแฉินในทมิฬลูกอช่างแกล”*

แม่พูดเสียงดังเกือบตะโกน

“อา!”

พี่สาวย่ำคำ

*“แม่อาซเพราะหนูบ่นหน้าตาออบแม่ปากกว่า
แม่ไม่เคยบ่นหน้าตาเธอ”*

พี่สาวตอบอย่างน้อยกน้อยใจ แม่ดูฉุนกับคำตอบของพี่
“เดี๋ยวนี้แกลกลับย้อนฉันทูเธอ”

“ก็หนูพูดความจริง แม่ไม่เคยรักหนู” สิ้นคำพูดที่ แม่จ้ำมือตบหน้าเธออย่างแรง เธอยกมือขึ้นกุมแก้มข้างที่โดนตบอย่างซำๆ น้ำตาค่อยๆ ไหลอาบแก้มทั้งสองข้าง แแรงตบจากมือแม่คงลั่นถึงลงไปถึงจิตใจของเธอ เธอเลื่อนมือขึ้นปาดน้ำตาที่เปื้อนแก้ม ก้มหน้า แล้ววิ่งขึ้นบันไดไป

“ถ้าไปบ้านนี้มันมีแต่ปัญหาละ”

พ่อตะโกนเสียงลั่น ก่อนเดินโซเซออกนอกประตูไป

*“ที่เรอบสนเป็นแบบนี้ก็เพราะคุณนั่นแหละ
เพราะคุณคนเดียวนะ...”*

แม่ตะโกนไล่หลังพ่อไปอีก สิ้นเสียง แม่นั่งลงร้องไห้สะอื้นกับพื้น ผมเดินเข้าไปสวมกอดแม่แทนคำปลอบโยน นี่เป็นครั้งที่เท่าไรแล้วไม่รู้ที่แม่ทะเลาะกับพี่สาว แต่ดูท่าว่าครั้งนี้จะหนักสุด เพราะผมไม่เคยเห็นแม่ตบหน้าพี่มาก่อนเลยในชีวิต

ดึกคืนคืนเดียวกันนั้นแม่เข้านอนแล้ว แต่ผมกับพี่ยังไม่นอน เธอเก็บเสื้อผ้า และรูปถ่ายหน้าหัวเตียงยึดใส่กระเป๋าสะพายใบเล็กของเธอ

“พี่จะไปไหน” ผมถาม

“ไปให้พ้นจากที่นี่” เธอตอบเสียงเบา

“ทำไม! ที่นี่บ้านเราละ”

“ก็นั่นแหละที่แม่ไม่ยอมให้พี่อยู่”

“ไม่ใช่ซะหน่อย”

“ใช่ เออยังเด็ก เธอไม่รู้อะไร” พี่ถอนใจยาว คราวนี้เธอหันหน้ามาทางผม

*“พี่ไม่ได้เรียนเก่งเหมือนเธอ ไม่ใช่ดาวพุกฉีจอบแม่
ไม่ใช่หน้าตาออบแม่ พี่ทำให้แม่ฉิดขบถตลอด...
พี่มันตัวปัญหา!”*

สิ้นคำพูดนั้น เธอปล่อยน้ำตาที่กลั้นไว้ออกมาเป็นสายไม่หยุด เสียงสะอื้นยังคงดังอยู่ต่อเนื่องจนที่หัวกระเปาะออกไปจากห้อง ผมสรุปปัญหาแล้วที่จะรังเธอไว้ มองไปนอกหน้าต่างเห็นรถแท็กซี่จอดรออยู่หน้าบ้าน ผมรอดูจนที่ก้าวขึ้นรถไปแล้วล้มตัวลงนอน ช่มตาแต่นอนไม่หลับ ในใจนึกถึงแต่เรื่องเมื่อคำและคำพูดสุดท้ายของพี่

ในรุ่งเช้าของวันที่ห้านับจากที่พี่และพ่อหายออกไปจากบ้าน แม่ยังคงทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทั้งๆที่ผมก็รู้ว่าแม่เองก็เสียใจกับสิ่งที่ทำ กักรณิของพ่อผมเข้าใจว่ามันเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ แต่กับพี่ผมไม่ ทำไมแม่ถึงไม่ออกตามหาพี่? ทั้งๆที่พี่ก็เป็นลูกแม่ทั้งคน ผมเคยถามแม่ แม่ตอบเพียงว่า “ดีแล้ว มันจะได้รู้ชะง่างว่ามีแม่มันจะเป็นยังไง” ผมว่าแบบนี้มันไม่มีศีธรรมสำหรับพี่เลย เพราะแม่และพี่ต่างก็ผิดด้วยกันคนละครั้ง และที่สำคัญคือสิ่งที่พูดในวันนั้นเป็นความจริง

*แม่ไม่เคยสนใจเราตั้งแต่เริ่มเข้าสัปดาห์
แม่กลับบ้านดึก เมาเมา... ที่ขยับไปก่อนนั้น
คือแม่กับพ่อหาเรื่องพาทะเลาะกันไม่ได้ทุกวัน*

ผมจำได้ว่าช่วงที่พี่กำลังจะสอบเข้าโรงเรียนมัธยมชื่อดัง ตอนนั้นเธอตั้งใจอ่านหนังสือหนักมาก เธอต้องการคำปรึกษา ต้องการกำลังใจจากพ่อและแม่ แต่กลับไม่มีใครสนใจเธอเลย ซ้ำร้ายพอเธอสอบไม่ติด แม่กลับมาต่อว่าเธออย่างหนัก ทั้งยังยกลูกเพื่อนแม่และผมมาเปรียบเทียบกับพี่อีก พี่จึงกลายเป็นคนเก็บกด ซึมเศร้านับแต่นั้นและยังผลการเรียนของเธอค่อยๆ ตกต่ำลงสวนทางกับผมซึ่งเป็นน้องชายด้วยแล้ว จึงทำให้เธอกลายเป็นคนนอกสายตาของพ่อและแม่ไปโดยปริยาย

*เข้านั้นแม่ดูตื่นเต็นกว่าทุกวัน
แม่ลุกขึ้นทักผมตั้งแต่ตีห้า
ประดับประดาเนื้อตัวด้วยเพชรนิลจินดาพาทมา
แม่ดบพร้อมแล้วสำหรับบ้าน
ในวันนั้น...*

วันนี้ทางโรงเรียนให้แม่มารับรางวัลแม่ดีเด่นประจำปี ซึ่งออกจะเป็นเรื่องปกติ เพราะแม่ได้มันทุกปี แม่ผมจะรู้สึกว่ามันขัดกับความ เป็นจริงอยู่บ้างก็ตาม ระหว่างที่นั่งรอรับรางวัลอยู่นั้น แม่ก็เจอเข้ากับ เพื่อนที่สมาคมของแม่ ซึ่งอีกฝ่ายทำผมฟูๆ ประหลาดๆ ไม่แพ้กัน ยิ่งไปกว่านั้นคือบทสนทนาของทั้งคู่ก็ฟังดูแปลกๆ แต่พอจะฟังออก อยู่บ้าง

“คุณพี่มารับรางวัลเหมือนกันหรือคะ?”

“ใช่เลยคะคุณน้อง โหะๆ” แม่เริ่มหัวเราะเป็นเสียงแปลกๆออกมา

“แห่ม! น่าอิจฉาครอบครัวคุณพี่จริงๆเลยนะค่ะ มีลูกเรียนเก่ง มีสามีคอยเอาใจ”

“คำ” แม่ตอบ แล้วยิ้มหน้าเฉยๆ

“วันก่อนคุณสมยศยังมาปรึกษาเรียนอยู่เลย ว่าควรจะทำอะไรดีสิคะ”

“ลิปสติคหรือคะ?” แม่เลิกคิ้วมาขมก้น “ใช่ค่ะ ช่างเป็นผู้ชาย ที่โรแมนติกอะไรอย่างนี้ โหะๆ”

แม่นึกไปถึงรอยลิปสติคที่เห็นในคืนวันนั้น จะว่าไปมันก็ดูไม่เหมือน รอยจูบซะทีเดียว มันเหมือนรอยขีดที่พาดไปโดนเส้นเสี้ยนมากกว่า แล้วคิดเช่นนั้นจึงพลียิ้มน้อยๆออกมา

หลังเสร็จงานรับรางวัลที่โรงเรียน แม่ตัดสินใจปฏิเสธงานที่สโมสร และสมาคมทั้งหมด แม่ยังบอกอีกว่าต่อไปจะรีบกลับบ้านอยู่กับผม ให้มากขึ้น ผมดีใจที่สุดเพราะนั่นคือสิ่งที่ผมเฝ้ารอมานานตลอด จากนั้น จึงโทรหาพ่อเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกัน ...และเย็นวันนี้เรากำลัง จะมีดินเนอร์มื้อใหญ่ แม่โทรสั่งให้พี่ตาออกไปซื้อของสดมาเตรียมไว้ และอีกสายที่แม่โทรหาคือพี่สาว แต่เธอไม่รับสาย พี่อาจจะยังโกรธ แม่อยู่ และนั่นคือสิ่งที่หุบยิ้มของแม่ลง แม่ขับรถต่อไปอีกสักพักก็ ถึงบ้านของเรา

ผมไขกุญแจแล้วผลักประตูเข้าไปในบ้านแต่ดูเหมือนมันจะไม่ได้ ล็อกไว้ ไม่นานว่าพ่อจากกลับมาแล้ว หรือไม่พี่ตาก็อาจจะลืมล็อกเสียเอง ทันทีที่ผมกับแม่ก้าวพ้นธรณีประตูไปได้เพียงไม่กี่ก้าวก็ต้องพะง กับภาพที่เห็นตรงหน้า ร่างของพี่สาวลอยคว้างอยู่กลางอากาศ คอของเธอถูกตึงรั้งไว้ด้วยเชือกในลอนสีขาวยที่ร้อยลงมาจากราวบันได ลื่นจุกปาก ตาถลน ในมือของเธอกำกระดาษแผ่นหนึ่งเอาไว้แน่น ผมเอื้อมมือหยิบกระดาษแผ่นนั้นจากมือของพี่ คลื่นมันออก แล้วอ่าน ข้อความในนั้นให้แม่ฟังทั้งน้ำตา

ถึงพ่อและแม่ที่รัก

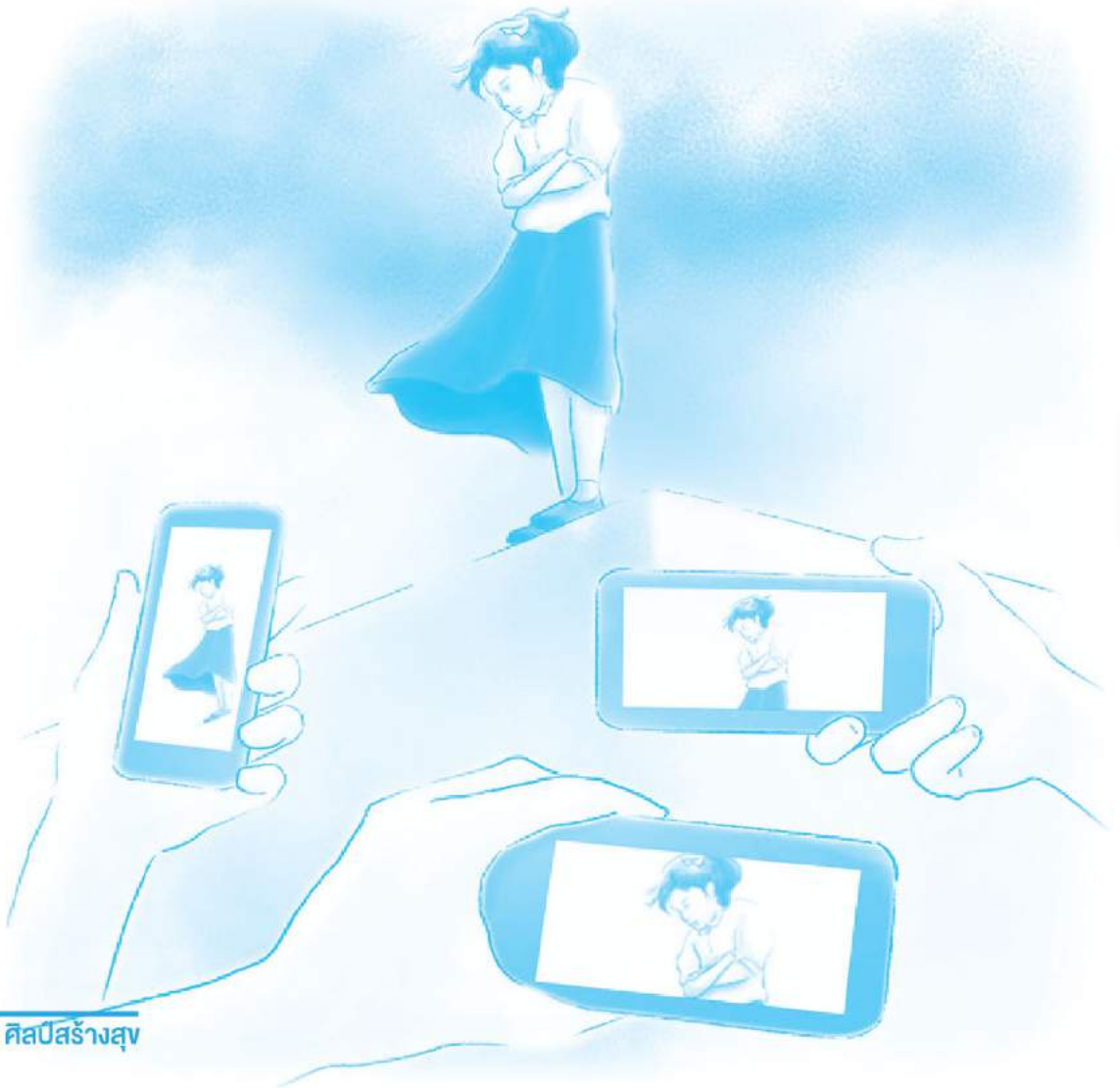
หนูขอโทษที่ชั่วร้ายทำแบบนี้ ขอโทษในทุกๆสิ่งทุกอย่างที่ทำให้พ่อและแม่ผิดหวัง หนูขอโทษที่ไม่เคยทำให้พ่อแม่ภูมิใจในตัวหนูได้เลยสักครั้ง หนูเป็นคนที่ไม่ควร เกิดมาเช่นลูกของพ่อและแม่จริงๆ หนูรู้ว่าพ่อกับแม่คงจับใจชามากที่มีลูกไม่เอาไหน อย่างหนู แต่จากวันนี้ไปพ่อกับแม่คงไม่ต้องมากังวลกับเรื่องของหนูอีกแล้ว หนูจะไป รวดทันที ไปจากโลกที่ไม่มีใครต้องกรร หนูตัดสินใจและทบทวนมาดีแล้ว และนี่คือ ทางออกเดียวที่หนู คิดได้ หนูรักพ่อกับแม่ นะคะ ลาก่อน

ขวัญตา

แม่ล้มพับลงกองกับพื้นหลังสิ้นประโยคสุดท้ายในกระดาษ น้ำตาหยาดไหลเป็นสายลงอาบแก้มทั้งสองข้าง ผมหันหลังให้ร่างของ พี่สาวที่ลอยอยู่เหนือหัว สบตาคว้าวแล้วโผล่เข้ากอดแม่ ปลอบให้น้ำตาหลังรินออกมาอย่างที่ใจปรารถนา เพียงให้มันช่วยเยียวยา ความรู้สึกที่มีอยู่ภายใน แม่เองก็อย่างเดียวกัน ไม่นานเสียงครางของรถยนต์ก็ดังขึ้นจากหน้าบ้านก่อนจะดับสนิทลง มีใครบางคน กำลังมา ผมเงยหน้าอบน้ำตาขึ้นตามเสียงนั้น... แล้วชายผู้มาใหม่ก็ร้องให้ตามเรา

เมื่อวานนี้ ที่เธอยังอยู่

งานเขียนเรื่องสั้นเรื่อง "เมื่อวานนี้ที่เธอยังอยู่" เรื่องสั้นในประเด็น "รู้เท่าทันสื่อ" หนึ่งในผลงานในการผลิตสื่อสร้างสรรค์โครงการ "สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม" ซึ่งเป็นผลงานการเขียนของอัญญาอร ไชยวรรณ เรื่องสั้นที่บอกเรื่องราวของ โลกโซเชียลที่แค่คุณหยิบมือถือถ่ายคลิปวิดีโอ เก็บเรื่องราวของผู้อื่นเอาไว้ อาจทำให้เกิดผลกระทบกับเขาคนนั้นแบบไม่คาดคิด มาติดตามบทความเรื่อง "เมื่อวานนี้ที่เธอยังอยู่" ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้กันดูว่าถ้าเรื่องราวแบบนี้เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร??

..เมื่อวานนี้ที่เธอขบอยู่

แม้ดวงตาจะหลับสนิทอยู่ในนิทราแห่งราตรี ร่างผอมสูงนอนเหยียดยาวบนเบาะนุ่มสีคราม แม้แสงแดดจะสาดผ่านรูโหว่ของหน้าต่างเข้ามา ดูเหมือนเจ้าของร่างจะหลับลึกไม่สะทกสะท้านต่อแดดเช้า อาจเป็นเพราะฤทธิ์ยาแก้ปวดหัวเมื่อคืนที่เขากินไปสองเม็ดช่วยระงับอาการปวดหัวซึ่งสมองใช้งานหนักในการต่อสู้กับข้อสอบแบบตัวต่อตัว ไม่มีมิตร ไม่มีคำว่าเป็น มีแต่ศัตรูเท่านั้น ต่างคนต่างมีปากกาเป็นอาวุธ อยู่ที่ใครจะพิชิตข้อสอบเหล่านั้นได้ และเขาก็เป็นคนที่พ่ายแพ้ต่อสมรภูมิตั้งแต่วันนี้ด้วยเช่นกัน

"พี่ฟ้า ตื่นได้แล้วลุก ตื่นนอนกินข้าวกินผลไม้บะป๋อ"

ตามมาด้วยเสียงเคาะประตูรัว หลิงวัยกลางคนใส่ผ้ากันเปื้อนสีฟ้าอ่อนกำลังหมุนลูกบิดประตูห้องลูกชายเดินมุ่งตรงไปหาร่างที่นอนนิ่งสงบอยู่ เขย่าแขนสั้ห้ครั้งที่ครั้งจนกระทั่งลูกชายตื่นขึ้นมา ด้วยท่าทางงัวเงีย

"แม่ทำกับข้าวมือเข้าไว้รอแล้ว" แม่เดินออกจากห้องอย่างเงิบๆ ขณะที่เธอลุกขึ้นบิดกายซ้ายขวา เอาหมอนข้าง ผ้าห่มซึ่งตกอยู่ที่พื้นมาวางบนเบาะนอนแล้วเดินออกจากห้อง

"แม่เมื่อวานสอบ โคตรยากเลย ข้อสอบใครออกก็ไม่รู้" พี่ฟ้าบ่นเนือๆ เกี่ยวกับการทำข้อสอบเมื่อวานที่โรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่งกลางเมืองหาดใหญ่ ทุกคะแนนจะมีค่าเป็นบัตรผ่านต่อเข้ามหาวิทยาลัย เขาเป็นหนุ่มน้อย ม.ปลายอายุสิบแปดที่ต้องทำภารกิจล่าคะแนน ความหวังของแม่และอนาคตของเขาฝากไว้กับข้อสอบ

"แล้วลูกอ่านหนังสือหรือยังที่ไปสอบเมื่อวาน" แม่ถามพลางอ่อนแอ่งส่ามหนู สีส้มสวยในหม้อปะทุฟองอย่างเดือดเต็มที ไข่เจียวหมูสั้วางอยู่บนโต๊ะรอซ้อนล้อมตักเข้าปาก

"เพื่อนคนอื่นๆ เค้าไปเรียนพิเศษทุกวัน แต่ผมไปหาซื้อหนังสือมาอ่านเอง" ลูกชายเธอตอบ แล้วหัวเราะดังลั่น ก่อนจะเข้าไปห้องนั้น

"อย่าเรียกว่าทำได้เลย เรียกว่าได้กินน้ำจะดีกว่า"

เสียงโทรศัพท์ดังลั่น พร้อมแสงไฟหลากสีกะพริบบนหน้าจอ พี่ฟ้าวิ่งเหยาะๆ มารับสาย สีหน้า แหวดตาสลัดหุดหลุง รอยยิ้มเมื่อแรกทักทายแม่จางหายไปพร้อมเสียงปลายสายที่โทรเข้ามา เสียงนั้นบอกเล่าเรื่องราวบางอย่างที่กำลังเป็นข่าวเกรียวกราว พี่ฟ้าใจหายวาบ กระหวัดคิดถึงเธอคนนั้น เขาวางสาย ค่อยๆ นั่งลงบนโซฟา ดวงตานั้นเหม่อลอยไปไกลแสนไกล เหมือนกำลังทบทวนเรื่องราวที่ทานพบเมื่อวานว่ามันได้เกิดอะไรขึ้น ไข่เธอหรือเปล่า

ดวงอาทิตย์ในวินาทีในอ้อมกอดนวลเปล รอบกายเบียบสงบ อากาศพริ้วอรุณเย็นสบาย โถงลมพัดมาแผ่วแผ่วกับหัวใจว้าว ต้นฟ้า นุ่มนวลน้อยสละวณอยู่กับการรุดรุดนักเรียน

เตารีดร้อนฉ่า สัมผัสเนื้อผ้าที่ยับยู่ด้วยแรงซ้กมือ ค่อยๆ เรียบตามลำดับเสื้อนักเรียนกับกางเกงสีน้ำเงินเข้มอยู่ในสภาพเรียบร้อยวันนี้เป็นสำคัญอีกวันหนึ่ง สำหรับนักเรียนมอหอกอย่างเขา แม้ไม่ได้ระบุไว้ในปฏิทิน แต่ได้ถูกบันทึกไว้ในหัวใจของเด็ก ม.ปลายอยู่เสมอว่า อนาคตและความฝันฝากไว้กับวันนี้

พอเขาอาบน้ำ แต่งตัวเสร็จ ไม่รอซ้กก็สำรวจอุปกรณ์ในการสอบดินสอสองปี ยางลบ บัตรประจำตัวผู้สอบ และสนามสอบว่าได้สอบที่ไหน กว่าจะออกจากบ้านก็เลยหกโมงเช้า ในสมองของเขาตอนนี้บรรจุความรู้พอสมควร แม้ไม่ได้เรียนพิเศษหรือติวในตัวเมืองเหมือนอย่างเพื่อนร่วมรุ่น แต่การหมั่นฝึกปรือทำข้อสอบเองโดยหาซื้อหนังสือแนวข้อสอบปีก่อนๆ มาเป็นครูแนะแนวทางจึงทำให้พอรู้วิธีการตอบ เขาเตรียมตัวล่วงหน้าเป็นเดือนๆ ตั้งแต่เรียนม.ต้นจนถึงม.ปลาย เขาไม่เคยเรียนพิเศษเลย อาจเป็นเพราะ เขามีความมุ่งมั่นที่จะประลองสมองในสมรภูมิสอบครั้งนี้ ด้วยการกำชัยเหนือข้อสอบ

รถบัสใต้คณะที่ข้ามทะเลที่รอบอ่าวท่าดอนวิวิ

จนกระทั่งมาถึงสี่แยกหน้าโรงเรียนที่เป็นสนามสอบ บิตรถมอเตอร์ไซค์ไปจอดริมกำแพง ภาพเบื้องหน้าเห็นแต่ชุดนักเรียนสีขาวยลลนตา รถที่จอดอยู่ก่อนหน้าก็สุดลูกหูลูกตา ความมั่นใจหล่นหายไปตามรายทางบ้าง เป็นเรื่องธรรมดาที่เขาจะตื่นคน ทุกคนเดินมุ่งตรงไปที่ป้ายประกาศรายชื่อที่นักเรียนที่มีสิทธิ์สอบอยู่หน้าอาคาร เมื่อรู้แน่ชัดแล้วว่าสอบห้องไหนเขาก็เดินทะเล่หะล่าหาห้องไปตามประสาของคนไม่รู้เส้นทาง เขารู้สึกว้าวเท่เหลือเกิน หันไปทางไหนก็ไม่มีเพื่อนคนคุ้นตาสักคน เขาเหลือบดูนาฬิกาข้อมือก็ว่าจะเข้าห้องสอบอีกสามชั่วโมงกว่า

แดดสายระบายผืนฟ้า เส้นบรอจจวดบดินอยู่เสมอ ร่มไม้ใต้ต้นไทร แผ่กบกันมรอาบปีแดด ผ้าพับสีราวาบประดับเตียงต้น เหวดุ่มเดิม อ่าวบตาเดื่อวาปีใต้ไทรต้นนั้น ราบกระเป่าวบบเนื้อ

เขารู้สึกหวาดกลัวต่อสายตาทุกคู่ที่มองผ่าน กลัวว่าจะทำข้อสอบไม่ได้ นักเรียนมากหน้าหลายตาต่างมาประลองกันอย่างพร้อมเพรียงคนอื่นๆ มากันเป็นแก๊งค์ได้นั่งหัวเราะ พุดคุยกันตามประสา เขายกยามีเพื่อนบ้างสักคน หัวใจเริ่มหวาดๆ หวั่นๆ เสียแล้ว

“หวัดดีคะ” เสียงหวานๆ ดังมาจากด้านหลังเขา มือปรีศานั้นค่อยๆ เอื้อมมาสะกิดไหล่แผ่วเบา “ขอฝังด้วยคนนะ” พี่ฟ้าไม่ทันจะพูดตอบแต่อย่างใด อ้อมวามผลิแถมดวงหน้าของสาวคนนั้น และดวงตาของวามนั้นก็หันมาสบตาเขาพอดีพอดี

“ตามสบายครับ” เขาตอบด้วยน้ำเสียงแจ่มใส แม้จะแผ่วๆ ไปบ้าง พลังอารมณ์มือไปหยิบกระเป๋าลงมาตั้งบนตัก

“นาย ชื่ออะไร” หญิงสาวผิวขาวสะอาดตา ร่างอวบๆ มีน้ำมึนวล แต่งตัวสะอาดสะอ้านถามเขา “เราชื่อพี่ฟ้า” ตอบกลับด้วยรอยยิ้มหวาน “แล้วเธอชื่ออะไร”

“ทรายค่ะ” น้ำเสียงอ่อนโยนชวนตอบมา เธอวางกระเป๋าแล้วหยิบหนังสือเล่มหนาเตอะ อีกมือหนึ่งหยิบแว่นตาสีสนสวยแปลกตา ขาวแว่นนั้นเป็นรูปกุหลาบแดงเล็กๆ ดอกหนึ่งข้างรับกับใบหน้าอหวนยอย่างเธอ

เพียงเวลาชั่วครู่ดูเหมือนทั้งสองจะสนิทสนมกันอย่างรวดเร็ว อาจเป็นเพราะความช่างพูดช่างคุยของทราย หญิงสาวผู้อ่อนโยน นัยน์ตาคู่นั้นของเธอแม้จะดูเศร้าสร้อยพิกล แต่เธอก็ยังยิ้มยิ้มทำให้เขาไม่ค่อย เกือบเขินมากนัก เธอถามถึงสารทุกข์สุกดิบ แล้วพูดเลยไปถึงเรื่องครอบครัวของเธอ ที่อึดอันมานานแสนนาน เรื่องราวเหล่านั้นพรุ้งพรูกออกมาจากหัวใจไร้เดียงสาของเธออย่างฝนโปรยปรายจากห้วงฟ้าโดยมิขาดสาย

“เรากลับรอบไฟตัดมเหศวรวิเศษ”

สีหน้าแววตาของทรายดูหวาด วิดกเหลือเกิน ดูเธอจริงจังมากกว่าทุกเรื่องที่ผ่านมา

“บางครีที่เราเกิดอดทนมากที่พ่อแม่ตัดรอบไฟนี้”

“ไม่เอาว่าทราย อย่าคิดมาก พ่อแม่เขาเป็นห่วงเธอต่างหาก” พี่ฟ้าพูดลอบโยนด้วยน้ำเสียงสดใส “ท่านทั้งสองอยากให้เราได้ดี”

“เราพยายามไม่คิดมากแล้ว แต่พ่อแม่เหมือนไม่เข้าใจ” ครั้งนี้ดูน้ำเสียงเธอแผ่วเบาลงเจือด้วยความน้อยใจ “เราเหนื่อยเหลือเกิน ไม่ได้พักผ่อนเลย ทุกเย็นหลังเลิกเรียน แม่ส่งเราไปเรียนพิเศษเสาร์อาทิตย์ก็เหมือนกัน บางครั้งเราเครียดไม่กล้าบอกพ่อแม่ กลัวท่านโกรธ”

เขาเพิ่งรู้ตอนหนึ่งว่า รอยยิ้มบนใบหน้าเธอนั้น เป็นรอยยิ้มอันแรก แยม้จากหัวใจที่เธอไม่ค่อยแสดงออกต่อใคร สภาพกายภายนอกเพียบพร้อมไปด้วยทรัพย์สินเงินตรา สูงด้วยเกียรติยศของพ่อแม่ แต่สภาพหัวใจของเธอนั้นแหลกเหลวไม่เหลือชิ้นดี มีอยู่ช่วงหนึ่งเธอเล่าด้วยเสียงสะอื้นๆ ว่าเกรตเฉลี่ยลดลงนิดหน่อยจากสามจุดเจ็ดแปดเหลือสามจุดหนึ่งห้า วันนั้นเธอร่ำไห้ตลอดคืน ตาแดงกำราวสีเลือด ชั่งตัวเองในห้องนอน เธอไม่ได้ร้องไห้เสียใจที่เกรตเฉลี่ยลดลง แต่ที่เธอร้องไห้เพราะพ่อแม่ไม่เคยเข้าใจ เธอเลยสักนิด เอาแต่ด่าว่าทำไมเกรตลดลง ทำไมไม่ตั้งใจเรียน เดียวนี้ทำไมเกรดลดลง ไม่เคยแม้ที่จะถามว่า ลูกเหนื่อยไหม ไม่เคยลอบโยนเธอว่า ไม่เป็นไรนะลูก ค่อยเรียนกันใหม่เทอมหน้า เธอเพียงอยากให้พ่อแม่เข้าใจเธอบ้าง แค่นี้เองที่เป็นสุดปรารถนาของเธอ

“วันนี้เราจะทำข้อสอบให้ได้ ไม่อยากให้พ่อแม่ผิดหวังอีกแล้วเหมือนครั้งนั้น” เธอพูดด้วยสีหน้าแจ่มใสขึ้น ดวงตาของเธอดูอ่อนล้นด้วยน้ำตา

“เรากลับมาที่โรงเรียน รอดอยู่ในห้องนั้น”

ความทรงจำเมื่อวานนี้หุดชงกึ่งกล เมื่อเขาจำต้องฝืนใจเปิดคอมพิวเตอร์ ต้องการดูเรื่องราวแสนเศร้าที่เกิดขึ้นกับเธอว่า จริงไหมใช่เธอไหม มีคนถ่ายคลิปวิดีโอไว้ รอยยิ้ม คำทักทาย เสียงหัวเราะไม่เคยจางหายไปในความคะมึง หัวใจเต้นระทึกตึกตอกอยู่ภายในสันสะท้อนราวอากาศหนาวเหน็บ ปลายนิ้วแตะเมาส์เบาๆ แล้วกดคลิกภาพนิ่งจึงเคลื่อนไหวแสดงกิริยาท่าทางอย่างเป็นธรรมชาติ ในจอคอมพิวเตอร์ มองเห็นสาวน้อยคนหนึ่ง เธอยืนอยู่บนระเบียงชั้นห้า กำลังเหม่อลอยมองขึ้นบนฟ้า บางครั้งก็ก้มลงมองพื้นซีเมนต์เบื้องล่างอย่างหมดอาลัยในชีวิต ข้างล่างคือหมู่เด็กนักเรียนชายหญิงจำนวนมากที่มาดูด้วยความสนใจตามประสาไทยมุง มีทั้งเสียงอะอะโวยวาย สลับกับเสียงตะโกนห้ามดังสนั่น เขาแตะเมาส์หยุดภาพวิดีโอขึ้นอย่างกะทันหัน หัวใจหดหู่ ใบหน้าเครียดขึง แล้วก็หันหลังต่ำ ภาวนาขออย่าให้เป็นเธอคนนั้นที่เขาเจอเมื่อวานนี้

ไม่มีมือของใครสักคนที่จะเอื้อมคว้ามือเธอเลย ไม่มีมือใครสักคนที่จะหยิบยื่นชีวิตใหม่ให้เธอ เพียงแค่จูงมือเธอลงมาจากระเบียงแล้วปลอบโยนด้วยความหวังดี แค่นี้ชีวิตของทรายก็ยังคงอยู่

แม้จะบอบช้ำบ้าง มีหลายมือแทนที่จะอุ้มรับห้ามเธอไว้ กลับใช้มือข้างนั้นหยิบมือถือถ่ายคลิปวิดีโอ เก็บเรื่องราวเอาไว้ โดยที่คนอื่นๆ นั้นกำลังจะตาย แต่พวกเขากลับเพิกเฉยไม่ทำอะไรเลยปล่อยให้ร่างน้อยๆ นั้นร่วงสู่พื้นล่างอย่างอ่อนเจอนาด

ศิลปินนักเรียนสาวม.ปลายกระโดดตึกตายเพราะทำข้อสอบไม่ทัน ถูกพูดถึงมากที่สุดในโลกโซเชียลเน็ตเวิร์คในตอนนั้น ยอดวิวเป็นสิบล้านจากการอัปโหลดลงในเฟซบุ๊กของมือปรีศนา ไม่รู้แม้แต่ตัวตนที่แท้จริงว่าเป็นใคร ทราย เป็นชื่อที่ถูกพูดถึงมากกว่า เป็นเน็ตไอดอลที่ตั้งมั่นว่าจะขาวโปก ในขงนี้ถูกเชื่อมโยงถึงเรื่องการเมือง ที่เธอทำไปนั้นอาจเป็นเพราะเธอต้องประท้วงเชิงสัญลักษณ์ว่า การศึกษาไทยนั้นล้มเหลวสิ้นดี

เพื่อที่เราจะรอดชีวิตกันจนจบ บางหนึ่งก็เห็นจนใจแล้ว นั่นเป็นเธอ...

น้ำตาก็พลันหลังรินอาบสองแก้ม เจ็บปวดแทนเธอผู้จากไปกับคำคอมเมนต์เสียๆ หายๆ ได้คิดไปว่า โง่งง เป็นควายหรือเปล่าละเธอ พ่อแม่ไม่รักเธอ เธอตายไปดีกว่าอย่าอยู่เลยอย่าตัวกินหมูมัน เธออยากให้เธอจากไปอย่างสงบ ไม่อยากให้ใครมาทำร้ายเธออีกแล้วในโลกโซเชียล เขาจะตามลบคลิปที่ถูกเผยแพร่ทุกคลิปแม้มันจะยากเย็นปานใด เขาก็จะทำ เพื่อขอบคุณที่ครั้งหนึ่งเราเคยเป็นเพื่อนกันในช่วงเวลาสั้นๆ ก็ตาม

แม้วันนี้และวันต่อๆ ไปจะไม่มีเธออีกแล้ว แต่อย่างน้อยในหัวใจของเขาก็จะจดจำมันซึ่งมีวันครั้งว่า เมื่อวานนี้ที่เธอยังอยู่ แม้ในความทรงจำ

พลังสร้างสุข

วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

อย่างที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า “แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.” ทำงานภายใต้แนวคิด **ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน** หรือที่เรียกว่า **ศิลปสร้างสุข** ซึ่งมีความชัดเจนในการใช้สื่อของวัฒนธรรมอย่างมีแนวคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างสุขภาวะ: วิกิสุขภาวะที่ดีในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งเยาวชนครอบครัว และชุมชน มีวัฒนธรรมในวิถีชีวิตเป็นเครื่องมือหล่อหลอมในการมีส่วนร่วม ที่เรียกว่า **“สายใย”** ให้กับกลุ่มคนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็วัฒนธรรมชาติพันธุ์ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยแนวคิดในการดึงนวัตกรรม ภูมิปัญญาจากสื่อพื้นบ้าน สื่อร่วมสมัย สื่อวัฒนธรรม มาสร้างความยั่งยืนในเรื่องของวิถีชีวิตของสุขภาวะ

...ภายใต้แนวคิด **ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน** นี้จึงได้มีการทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มคน วิทยุชุมชน ศิลปิน นักวิชาชีพด้านสื่อ ฯลฯ เพื่อนำผลไปสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน เด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อสร้างวิถีสุขภาวะที่ยั่งยืนต่อไป เราจึงได้มีการติดตามและนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายใต้การทำงานนี้มาฝากกันในทุกฉบับ สำหรับฉบับนี้ เริ่มต้นที่เด็กๆ บางลำพูกับโครงการดีๆ ในการสร้างพื้นที่ดี สื่อดี ภูมิดี ชุมชนดี ให้กับบางลำพู ชุมชนที่ตั้งอยู่ในในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร อย่างกิจกรรมถ่ายภาพชุมชน เริ่มจากการลงพื้นที่ถ่ายรูป ภาพถ่ายสื่อความหมายชุมชนหนู เป็นการศึกษาเรียนรู้ และเห็นมุมมองที่สำคัญต่างๆ ในชุมชนของตัวเองแบบค่อยๆ เป็น ค่อยๆ ไป ต่อมาเป็นกิจกรรมวาดแผนที่ชุมชน บางลำพูจากแผนที่ภาพรวม 7 ชุมชนในย่านบางลำพู เดินทางมาสู่แผนที่แต่ละชุมชนทั้ง 7 กระบวนการเริ่มด้วยการให้เด็กแต่ละชุมชนค่อยๆ วาด ชิด เขียน เส้นทางในชุมชนตนเอง จากบ้านของเรา บ้านของเธอ บ้านของฉัน บ้านของใคร บ้านคนนั้น บ้านคนนี้ และชุมชนตนเอง ให้เกิดเป็นเสน่ห์ของบางลำพูขึ้น ซึ่งภาพถ่ายและแผนที่นี้จะออกมาอย่างไร เร็วๆ นี้มีมาให้ชมแน่นอน เพราะเด็กบางลำพูมีเรื่องเล่า...

ต่อมาเป็นกิจกรรมจากกลุ่มเครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือ : โครงการตวยฮิดตามฮอยวิถีวัฒนธรรมเพื่อสร้างสุข อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และทักษะในการผลิตสื่อให้กับเด็กเยาวชนได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมภูมิปัญญาภายในท้องถิ่นของตนเองผ่านกระบวนการทำสื่อแบบง่าย ๆ โดยให้ความรู้ฝึกทักษะในการทำสื่อแบบง่าย ๆ ผ่านมุมมองของเด็ก ที่ได้ลงไปเก็บข้อมูลเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำเป็นคลิปวิดีโอทั้งหมด 12 แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลนาแก้ว

โดยเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะองค์ประกอบในการทำสื่อหรือทำคลิปสั้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความยาว 7-10 นาที ทั้งที่เป็นหลักการ เทคนิค วิธีการ เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลายในพื้นที่ ทั้งที่ซีกผักพื้นบ้าน อาหาร ยาสมุนไพร ทรัพยากรในพื้นที่ ปรากฏชาวบ้าน ทั้งยังมีโอกาสลงพื้นที่สำรวจ ปฏิบัติการจริงในพื้นที่ ฝึกประสบการณ์การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม ฝึกออกแบบการเล่าเรื่อง การตัดต่อเพื่อเล่าเรื่องราวภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการกระบวนการให้เด็กลงพื้นที่เรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นต้องเตรียมคนในพื้นที่ในการพาเด็กนักเรียนลงพื้นที่ทั้ง 12 แห่ง โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน อสม., ประชาชนเจ้าของภูมิปัญญา, ฝ่ายสาธารณสุขเทศบาลตำบลนาแก้ว และทีมงานของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

คลิปสั้นที่ได้จากกิจกรรมนี้มีทั้งหมด 7 คลิป ดังนี้ 1.น้ำปู : อาหารพื้นบ้าน, 2.วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง 3.แกงหน่อไม้เผก, 4.แกงหน่อไม้, 5.ความหลากหลายของผักพื้นบ้าน, 6.แกงผักหละ และ 7.น้ำพริกหนุ่ม หลังจากที่ได้ทำคลิปสั้นออกมาผลปรากฏว่าเรื่อง **น้ำปู** ซึ่งถือเป็นอาหารพื้นบ้านตามวิถีของชุมชน มีขั้นตอนวิธีการทำที่ไม่ซับซ้อน แต่คนในชุมชนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่ทราบกรรมวิธีในการทำน้ำปู หลังจากได้ผลิตคลิปดังกล่าวขึ้นมาต่างสะท้อนว่า **“เด็กเยาวชนเลือกเรื่องที่น่าสนใจ เป็นวิถีการบริโภคของคนในชุมชน แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้ย่างลึกซึ้ง”** คลิปที่ได้นั้นก็ล้วนเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และทุนด้านศาสตร์แห่งการรักษาด้วยภูมิปัญญา (แพทย์แผนโบราณ) ที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น พร้อมทั้งจะถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้กับเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้รับรู้และสืบทอดต่อๆ ไปไม่ให้สูญหาย

ต่อมาเป็นเรื่องราวจากโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนมอแกนโดยสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนเชิงบูรณาการ จังหวัดพังงา จัดกิจกรรมประชุมคณะทำงานศูนย์ Andaman Soul Thailand โครงการภายใต้การพัฒนาชุมชนมอแกน ซึ่งมีคณะทำงานศูนย์ Andaman Soul Thailand เป็นผู้ดำเนินงานและมีเครือข่าย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) มาให้ความรู้และแนะนำเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของหลักประกันสุขภาพ โดยมีนายห้อง กล้าทะเล ประธานชุมชนในนามตัวแทนของกลุ่ม Andaman Soul Thailand เป็นตัวกลางในการปลุกกระแสทางด้านสุขภาพชุมชนชาว มอแกน และกลุ่มแกนนำเยาวชนที่ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อเสนอ นโยบายเชิงสุขภาพเกี่ยวกับองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรงในพื้นที่ จัดขึ้น ณ ศูนย์ประสานงาน Andaman Soul Thailand เขาหลัก จังหวัดพังงา นอกจากนี้ในโครงการยังเห็นความสำคัญของภาษาถิ่นของชาว มอแกนจึงได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนมอแกนด้วย เป็นการสร้างพื้นที่มีชีวิตโดยคณะทำงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนมอแกนโดยสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนเชิงบูรณาการ จังหวัดพังงา หลังจากนั้นสามารถติดตามการทำงาน เรื่องเล่าจากพื้นที่ และกิจกรรมต่างๆ ของชาวมอแกนได้ที่แฟนเพจ Andaman Soul Thailand : @andamansoul

เรื่องราวที่ศิลปินสร้างสุข วัฒนธรรมสาบสูญ ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน นำมาเล่าให้ฟังในครั้งนี้เป็นเพียงเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพียงแค่นี้ 2 พื้นที่เท่านั้น...เรายังมีกิจกรรมการทำงานของพื้นที่อื่น ๆ อีกหลากหลาย ซึ่งจะนำมาเล่าสู่กันฟังอีกในฉบับถัดไป...แน่นอนว่าน่าสนใจและโดดเด่นไม่แพ้กันเลยทีเดียว...

ไขปัญหาประลองปัญญา

ไขปัญหาประลองปัญญา

"ด้วยเกมพัฒนาทักษะอย่าง PUZZLE"

...รู้จักเกมพัฒนาทักษะอย่าง PUZZLE กันไหม? PUZZLE หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า "ปริศนา" ซึ่ง PUZZLE นั้นเป็นปัญหาสำหรับท้าทายความเฉลียวฉลาด (ingenuity) ของมนุษย์ ปริศนามักจะถูกรวบรวมมาเพื่อความบันเทิง แต่บางครั้งก็เป็นปัญหาทางตรรกศาสตร์หรือคณิตศาสตร์อย่างจริงจังก็มี

...เพื่อท้าทายความสามารถไขปัญหาประลองปัญญาฉบับนี้เราจึงได้นำ เกมพัฒนาทักษะอย่าง PUZZLE ที่มาในรูปแบบของเกมซูโดกุ ซึ่งเกมนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทยนับที่เราจึงได้นำ ...ว่าตัวเลข 1 2 3 4 5 6 ไปจนถึง 9 จะถูกนำไปเติมที่ช่องไหน? ของตารางนั้นต้องกวาดตาดูกันดีๆ เพราะเกมซูโดกุนอกจากจะช่วยในการคิดวิเคราะห์ ฝึกความจำ ฝึกการใช้ตรรกะ ฝึกความอดทน มีสมาธิแล้ว ยังช่วยฝึกการสังเกต การใช้สายตา เพราะต้องมองตัวเองในตารางและหาความสัมพันธ์ของเลขแต่ละช่องอีกด้วยนะ

วิธีการเล่นก็ไม่ยากเกินไปไม่ยากเลยแค่นำตัวเลข 1-9 มาเติมลงในช่องว่างของตาราง 9X9 โดยที่ในแต่ละกรอบสี่เหลี่ยมย่อย จะมีตัวเลข 1-9 ที่ไม่ซ้ำกันทั้งแนวนอนและแนวตั้ง หากซ้ำกัน ต้องลองดูใหม่เพราะถ้าทำผิดไว้ที่ใดที่หนึ่งจะผิดไปหมดทั้งตารางเลยนะ

4	3					8	9	
1					2	5		
			7	3				
		7		8				
		7		5				9
	2	6	3		9		1	8
9	8					4	5	
2					4	9		
				6	1			

ปริศนาของซูโดกุที่นำมาฝากกันนี้นั้นคงไม่ยากเกินที่เราจะหาคำตอบได้จริงไหมขอแค่ใช้ความคิดอย่างรอบคอบเราก็จะสามารถแก้ปริศนานี้ได้แน่นอน หากคำตอบอย่างใจเย็นๆ สองพยายามดู ลู๊ๆ นะ

เมื่อได้คำตอบที่ถูกต้องและมั่นใจแล้ว ส่งมาหาเราที่ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่อยู่ 979/118 ชั้น34 อาคารเอสเอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400 (วงเล็บมุมของว่าไขปัญหาประลองปัญญา) หรือส่งอีเมลได้ที่ : ruethairat.jah@gmail.com

คำตอบที่ถูกต้อง ทางทีมงานจะสุ่มคัดเลือกเพียง 10 ท่านแรกเท่านั้น เพื่อรับรางวัล ซึ่งฉบับนี้เป็น "สื่อยึดคอกลมสี่ห้อง รู้เท่ากันสื่อ" ++ใส่แล้วดูดีมาก ๆ เหมาะกับทั้งหญิงและชายจ้า++ ส่งคำตอบมาได้จนถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2561 นี้เท่านั้น รับสงเข้ามาะจ๊ะ

ดูเฉลยของกิจกรรมในฉบับที่ผ่านมาได้ที่ www.facebook.com/art.culture4h

** ประกาศ! ผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิกรับวารสารหรือยกเลิกการเป็นสมาชิกแจ้งได้ที่ ruethairat.jah@gmail.com

ความดีทำได้ทุกวัน

show case ผลงานจากโครงการ
จิตอาสาพลังแผ่นดิน ทำดีทำได้ทุกวัน เริ่มต้นวันนี้

๑

ชื่อผลงาน : เวลาเล็กๆ
เจ้าของผลงาน : ทีม Torung (โตรุ่ง)
จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รางวัลชนะเลิศ ประเภท ชุดภาพถ่าย
จากโครงการจิตอาสาพลังแผ่นดิน
ทำดีทำได้ทุกวัน เริ่มต้นวันนี้

ทำดีทำได้ทุกวัน เริ่มต้นวันนี้ #D7days #feedDD #pings #palangpandin

